

สัมภาษณ์ WIFEX

ระบบการเลือกตั้งใหม่
พรรคการเมืองต้องปรับตัว

A4

ร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่จะขจัดปัญหาการทุจริต
ในทุกรูปแบบกลไกต่างๆ ที่ออกแบบจะเข้มงวดกับ
ปัญหาการทุจริตเป็นอย่างมาก ดังนั้น ถ้าใครคิด
ว่าจะไปตั้งรัฐบาลและคิดว่าจะไปทำทุจริต จะเจอกับ
กลไกปราบปรามที่เข้มข้นเป็นอย่างมาก เช่นเดียวกับ
พรรคการเมือง ถ้าส่งผู้สมัคร สส.เขตไปทุจริต
เลือกตั้งและเกิดถูกจับได้จะกระทบกับการนับคะแนน
สส.บัญชีรายชื่อของพรรคด้วย

ระบบการเลือกตั้งใหม่ พรรคการเมืองต้องปรับตัว

■ โปณกุล กระจ่างวุฒิชัย /
ธนพล บางยี่ขัน

การร่างรัฐธรรมนูญภายใต้การนำ
ของ “มีชัย ฤชุพันธุ์” ประธานคณะกรรมการ
ร่างรัฐธรรมนูญ (กรธ.) กำลังเข้าสู่ช่วง
สำคัญ ภายหลังจากได้มีข้อสรุปเบื้องต้นเกี่ยวกับ
โครงสร้างทางการเมืองออกมาแล้ว
ประกอบด้วย 1.ระบบการเลือกตั้ง สส. 2.
การได้มาซึ่ง สว. และ 3.ที่มาของนายกรัฐมนตรี

โดยทันทีที่คณะ กรธ.ได้นำเสนอ
ประเด็นดังกล่าวต่อสาธารณะส่งผลให้
พรรคการเมืองขยับแสดงท่าทีอย่างมีนัย
สำคัญ โดยเฉพาะเรื่องระบบการเลือกตั้ง
สส.และที่มาของ สว. ถึงขั้นมีการระบุว่า
หากเขียนรัฐธรรมนูญแบบนี้อาจไม่ผ่าน
การทำประชามติ

“ประพันธ์ นัยโกวิท” กรรมการ กรธ.
ในฐานะประธานคณะกรรมการการศึกษา
โครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ อธิบายกับ
“โพสต์ทูเดย์” ถึงเจตนารมณ์ในการปฏิรูป
ฝ่ายนิติบัญญัติผ่านการปรับเปลี่ยนที่มา
ของ สส.และ สว.ไว้อย่างน่าสนใจ

“ระบบการเลือกตั้ง สส.ของไทยตั้งแต่
ปี 2475 จนมาถึงรัฐธรรมนูญปัจจุบัน ใช้
ระบบที่เรียกว่าใครได้คะแนนที่หนึ่งก็ชนะ

ไปเลย แต่ถูกวิจารณ์ว่าไม่เป็นธรรม ความจริงคะแนนของประชาชนที่ออกมาเลือกตั้งน่าจะมีความหมาย เขาอุตส่าห์มาเลือกผู้แทน น่าจะมีความหมายอะไรสักอย่าง บางทีคะแนนคนที่ได้ทีหนึ่งได้เพียงแค่ 40% คะแนนคนที่ได้ทีสองทีสามทีสี่ที่แพ้แล้วรวมกัน 60% มากกว่าคนที่ได้ที 1 เขาเลยพูดว่าไม่เป็นธรรมเท่าไร

“รัฐธรรมนูญ ปี 2550 ให้มี สส.เขต 375 เขต สส.บัญชีรายชื่อ 125 คน แต่พอมาถึงการเลือกตั้งครั้งล่าสุด เมื่อแปรออกมาเป็นที่นั่ง สส.ก็ยังเกิดการเบี่ยงเบนไม่เป็นธรรม บางพรรคคนมาลงให้ 40% แต่คำนวณแล้วได้ 45% หรือบางพรรคคนมาลงคะแนนให้ 20% พอมาคำนวณกลับได้ 15% ใครชนะที 1 ได้ สส.เขต ทั้งที่รวมคะแนนหมดพรรคที่คนมาลงคะแนนมากกว่ากลับได้ สส.น้อยกว่า”

ประพันธ์ ระบุว่า ตัวเลขที่ไม่เป็นธรรมทั้งหมดนี้ ได้เห็นมาตั้งแต่เป็นกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) แล้ว จึงคิดว่าควรมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้คะแนนของพรรค การเมืองที่ได้รับนั้นสะท้อนความนิยมของประชาชนอย่างแท้จริง และต้องทำให้ทุกคะแนนของประชาชนมีความหมาย จึงเป็นที่มาของการกำหนดให้มีการเลือกตั้งแบบจัดสรรปันส่วนผสมที่ประชาชนจะสามารถเลือก สส.ระบบเขตเลือกตั้ง และระบบบัญชีรายชื่อด้วยบัตรเลือกตั้งเพียงใบเดียว

ต่างจากเดิมที่ประชาชนต้องลงคะแนนในบัตรเลือกตั้งสองใบ โดยให้มี สส.จำนวน 500 คน แบ่งเป็น สส.เขต 350 คน และบัญชีรายชื่อ 150 คน

“ระบบนี้จะเป็นระบบที่คิดคะแนนที่ประชาชนมาลงกับจำนวน สส. ตัวอย่างง่ายๆ เช่น พรรค ก. มีคนมาลงให้ 15 ล้านคะแนน พรรคนี้ได้ 50% เท่ากับว่าพรรคจะต้องได้ สส. 250 คน ถ้าเกิดพรรค ก. ส่ง สส.ระบบเขตเดียวเบอร์เดียวได้เลือกตั้งมาแล้ว 150 คน จะทำให้ได้ สส.บัญชีรายชื่อจำนวน 100 คน รวมแล้วจะได้ สส. 250 คน

“คะแนนทุกคะแนนของประชาชนจะถูกนำมาคำนวณทั้งหมด ข้อดีของการใช้

บัตรใบเดียวคือ ลดการสับสนของประชาชน ให้น้อยลงเพราะยกตัวอย่างการเลือกตั้ง 2554 บางพรรคส่งเฉพาะ สส.เขตไม่ส่งบัญชีรายชื่อ บางพรรคส่งแต่ สส.บัญชีรายชื่อไม่ส่ง สส.ระบบเขต ทำให้หาเสียงไขว่ตัวเองอย่างเดียว ส่วนคนไปกาบัตรเลือกตั้งก็ผิด เพราะบางเขตมีแค่ สส.เขตไม่มี สส.บัญชีรายชื่อ จึงมีบัตรเสียในการเลือกตั้งเมื่อปี 2554 คิดเป็น 5% หรือประมาณ 2 ล้านใบ ซึ่งถือว่าเสียเยอะมาก แต่ระบบการเลือกตั้งแบบใหม่กาใบเดียว สส.เขต ไปรวมเป็น สส.บัญชีรายชื่อ

“บางทีพรรคการเมืองบางคนคุ้นแบบเดิม แต่ถ้าระบบนี้ออกมาพรรคการเมืองผู้สมัครต้องปรับตัวจะมาคิดว่าเสียงดี ส่งเสาไฟฟ้าลงก็ได้ แต่ต่อไปนี้ไม่ได้แล้ว พรรคต้องส่งคนที่เป็นคนในพื้นที่รู้จักเข้ากับชาวบ้านได้อธิบายนโยบายพรรคได้

ส่งคนลง สส.เขต แต่อธิบายนโยบายพรรคไม่ได้ เขาอาจจะไม่เลือก เลือกไปคะแนนให้พรรคด้วย แต่ สส.คนนี้ไม่เห็นบอกนโยบายเขาก็อาจจะไม่เลือก ฉะนั้นต่อไปพรรคการเมืองต้องปรับตัว ต้องหาเสียงว่าตัวเองอยู่พรรคนี้มีนโยบายอะไรบ้าง ไม่สามารถหาเสียงให้แค่ตัวเองได้”

ประพันธ์ ยังมีความเห็นว่า ข้อดีอีกข้อของการใช้บัตรเลือกตั้งใบเดียวคือ ช่วยให้ กกต.จัดการเลือกตั้งง่าย จากเดิมมีบัตรเลือกตั้งสองใบรวมประมาณ 50 ล้านใบ เป็นเงินหลายร้อยล้านบาท นอกจากนี้ยังช่วยลดงบประมาณในเรื่องบุคลากรได้ด้วย จากเดิมมีกรรมการประจำหน่วย 9 คน เพราะต้องดูแลทั้งการเลือกตั้งแบบเขตและบัญชีรายชื่อ

ทั้งนี้ เมื่อใช้บัตรเลือกตั้งเพียงใบเดียวจำนวนของกรรมการประจำหน่วยจะลดลงได้อีกหน่วยละ 2 คน โดยจำนวนของหน่วยเลือกตั้งในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 2 ก.พ. 2557 มีประมาณหนึ่งแสนหน่วยระบบเลือกตั้งใหม่จะช่วยลดกรรมการประจำหน่วยได้หน่วยละ 2 คน ก็จะคิดเป็นถึง 2 แสนคน ไม่เพียงเท่านั้น ยังช่วยลดงบประมาณค่าเบี้ยเลี้ยงได้ถึง 200 ล้านบาท

“มีปัญหาคือคนยังไม่เข้าใจคือการตัดสิทธิประชาชน นี่ไม่ใช่การตัดสิทธิประชาชนเลย ประชาชนมีสิทธิเลือกตั้งเข้าใจง่ายสะดวกที่สุด ผลโพลออกมาทุกโพล กรุงเทพโพลล์ ดุลิตโพลล์ นิต้าโพลล์ ออกมาตรงกัน บางโพลกว่า 80% เห็นด้วยกับการใช้บัตรใบเดียว ประชาชนบอกเข้าใจง่าย โพลถามว่าประชาชนไปเลือกตั้ง คุณคนหรือคุณพรรค กว่า 50% บอกดูทั้งคนและพรรค

“ฉะนั้น ถ้าใช้ระบบนี้ พวกพรรคการเมืองนักการเมืองต้องปรับตัว จะมาไว้วางใจบัตรสองใบไม่เป็นธรรม มันไม่ใช่ ทุกพรรคต้องปรับตัว อย่าคิดว่าใครได้เปรียบเสียเปรียบระบบนี้เท่ากันหมดทุกพรรค พรรคไหนจะได้ที่นั่งน้อยลงมากขึ้น เราไม่ได้สนใจ เราดูว่าระบบนี้ตรงหลักคิดเป็นธรรมไหม

“ร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่จะขจัดปัญหาการทุจริตในทุกรูปแบบ กลไกต่างๆ ที่ออกแบบจะเข้มงวดกับปัญหาการทุจริตเป็นอย่างมาก ดังนั้น ถ้าใครคิดว่าจะไปตั้งรัฐบาลและคิดว่าจะไปทำทุจริตจะเจอกับกลไกปราบปรามที่เข้มข้นเป็นอย่างมาก

“เช่นเดียวกับพรรคการเมือง ถ้าส่งผู้สมัคร สส.เขตไปทุจริตเลือกตั้งและเกิดถูกจับได้ จะกระทบกับการนับคะแนน สส.บัญชีรายชื่อของพรรคด้วย คือ เมื่อถูกจับได้ก็ต้องมีการเลือกตั้งใหม่ ซึ่งประชาชนอาจเห็นว่าพรรคนี้ทุจริตและไม่กลับเลือกอีก คะแนนก็จะลด จะกระทบต่อจำนวนคะแนน สส.บัญชีรายชื่อของพรรคด้วย”

ขณะที่ เรื่องการปฏิรูปโครงสร้างของวุฒิสภา “ประพันธ์” คาดว่า สว.จะมีจำนวน 200 คนเหมือนรัฐธรรมนูญปี 2540 โดยหลักการวุฒิสภาควรมีหน้าที่กั้นกรองกฎหมายและกำกับดูแลการบริหารราชการแผ่นดิน เช่น การตั้งกระทู้ถาม การตั้งคณะกรรมการการตรวจสอบข้อเท็จจริง การเปิดอภิปรายรัฐบาลโดยไม่มีการลงมติ ขณะเดียวกันยังให้มีอำนาจแต่งตั้งองค์กรอิสระ

“แต่สำหรับอำนาจในการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งนั้นคิดว่าเป็นเรื่องในทางการเมืองพอสมควร และที่ผ่านมาวุฒิสภาก็ไม่เคยถอดถอนใครได้ เพราะมี

ความเป็นการเมือง จึงคิดว่าควรให้เรื่องการถอดถอนมีลักษณะเป็นคดีที่ต้องไปพิจารณาที่ศาลตีหรือไม่ เหมือนกับกรณีศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคุณสมบัติความเป็นรัฐมนตรีของรัฐมนตรี ดังนั้น หากใครดำเนินการที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญก็อาจต้องไปพิจารณาในศาลว่าขาดคุณสมบัติหรือไม่

“พออำนาจ สว.เป็นแบบนี้เลยมาคิดว่าจะให้ สว.มาจากการเลือกตั้งเหมือน สส.ไม่ได้ เพราะ สว.ไม่มีอำนาจถอดถอนแล้ว ถ้าให้ สว.มาจากการเลือกตั้งก็เป็นปัญหาอีกในเรื่องฐานเสียง แต่จะให้มาสรรหา สว.แบบในอดีตที่ผ่านมาคณะกรรมการสรรหา 7 คน ก็จะเป็นปัญหาอีกเช่นกัน เลยคิดว่าควรให้มาจากการเลือกตั้งทางอ้อมจากภาคส่วนต่างๆ ของประเทศ ให้มาเลือกกันเองว่าจะให้ใครมาเป็น สว.”

ประพันธ์ สรุปว่า เวลานี้กำลังคุยอยู่ว่าจะต้องมีภาคส่วนใดในสังคมบ้างที่จะเข้ามาเลือก สว. เช่น กลุ่มสตรี กลุ่มสื่อมวลชน กลุ่มวิชาการ กลุ่มข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ กลุ่มนายจ้างลูกจ้าง กลุ่มผู้บริหาร เป็นต้น ซึ่งตอนนี้เบื้องต้นคิดว่าน่าจะมีประมาณ 20 กลุ่ม อาจให้เลือกมาจากในพื้นที่แล้วมาพิจารณากันที่ส่วนกลาง

“โครงสร้างวุฒิสภาแบบใหม่จะปลดจากการเมืองมากขึ้น จากเดิมที่ สว.มาจากการเลือกตั้งครึ่งหนึ่ง ซึ่งได้รับเลือกจากฐานเสียงของการเมือง ดังนั้น ถ้าเป็นการเลือกตั้งทางอ้อมคิดว่าความรุนแรงทางการเมืองจะเข้ามาในวุฒิสภาน้อยกว่า และคิดว่าวุฒิสภาก็จะมีความเป็นกลางมากขึ้น”

มาร่วมรัฐบาลไม่ใช่มาแบ่งเปอร์เซ็นต์

หลัง กรธ.โยนหินระบบการเลือกตั้ง สส.ออกมาทำให้เกิดคำถามตามมามากมาย หนึ่งในนั้นคือ กรธ.ไม่ต้องการให้มีพรรคการเมืองได้เสียงข้างมากเด็ดขาดใช่ไหม ซึ่งประพันธ์ตอบว่า “เรื่องนี้อยู่ที่ประชาชน ถ้าประชาชนลงคะแนนให้พรรค ก. 55% พรรคนี้ก็เป็นเสียงข้างมาก พุดง่าย ๆ อยู่ที่ประชาชน อย่างปี 2548 ที่เลือกตั้งครั้งนั้นพรรคหนึ่งได้คะแนนถล่มทลาย ได้ สส. 300 กว่าที่นั่ง ประชาชนเลือกเกินครึ่ง อันนี้ก็เหมือนกันถ้าประชาชนเลือกเกินครึ่งก็เกิดขบพรรคนี้ ผู้สมัครเขตนี้นัก เกิดได้ 55% ก็เป็นรัฐบาลพรรคเดียว แต่ถามว่า ถ้าประชาชนมาลงคะแนน รวม 48% แล้วคุณได้ สส.รวมเป็น 55% ก็ไม่ถูก เหมือนว่าเป็นธรรม”

“ดังนั้น เมื่อระบบนี้ออกไป พรรคการเมืองต้องปรับตัวคือ อย่าไปยึดมั่นถือมั่นว่าพรรคเราใหญ่กว่าพรรคอื่นจะไม่ยุ่งกับใครไม่ได้ หรือตั้งกลุ่มแบ่งค่ายก็ไม่ได้ ถ้าระบบนี้คิดคะแนน

จากประชาชนก็ต้องถือว่าประชาชนเลือกมา พรรคเล็กก็ต้องปรับตัว ส่งผู้สมัครลง สส.เขตมากขึ้น หาสมาชิกมากขึ้น และส่งผู้สมัครในเขตที่ตัวเองคิดว่าจะได้คะแนนรวมแล้วก็จะได้ สส.บัญชีรายชื่อ เหมือนที่นิวซีแลนด์

“พอระบบนี้ออกไปพรรคการเมืองเขาก็จะปรับตัวเข้าหากัน การทำงานในสภาจะไปยึดมั่นว่าตัวเองเป็นฝ่ายรัฐบาล ฝ่ายค้านไม่ได้ เพราะต้องพยายามปรับตัวเข้าหากัน”

เมื่อเป็นรัฐบาลผสมก็จะมีปัญหาความขัดแย้ง ทำให้เกิดปัญหาเสถียรภาพของรัฐบาลตามมาอีก? ประพันธ์ แสดงความเห็น “ถึงต้องบอกใจว่าทุกคน พรรคการเมือง นักการเมือง ต้องปรับตัว ถ้าถามว่าทำไมเยอรมนีเป็นรัฐบาลผสมมาตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ทำไมเขาบริหารประเทศจนเป็นประเทศที่มีความแข็งแกร่งที่สุดในยุโรป ที่เขาทำได้ เพราะทุกพรรคที่มาเป็นรัฐบาลเอานโยบายของตัวเองมาทำงานร่วม

กัน และทำเพื่อประโยชน์ของประชาชนและส่วนรวม

“ต้องเปลี่ยนทัศนคติใหม่ ไม่ใช่มาร่วมรัฐบาลเพื่อมาแบ่งเปอร์เซ็นต์ ถ้ามาร่วมรัฐบาลเพื่อแบ่งเปอร์เซ็นต์ก็ทะเลาะกัน ต้องเปลี่ยนทัศนคติด้วย ต้องมาทำงานร่วมกันเพื่อประชาชน พรรคไหนมีนโยบายที่ดี มีโครงการที่ดีก็เอาร่วมกันและทำเพื่อประชาชนเหมือนในต่างประเทศ”

ระบบเลือกตั้งที่เปลี่ยนไปจะช่วยให้การเมืองมีทิศทางที่ดีขึ้นหรือไม่? ประพันธ์ เชื่อว่าเราก็คิดว่าอย่างน้อยที่สุดการเลือกตั้งใหม่ มีความเรียบง่ายกว่า ประหยัดงบประมาณ และประชาชนมีความเข้าใจง่าย

“ระบบการเลือกตั้งจะเกิดระบบเผด็จการเสียงข้างมากหรือไม่ ขึ้นอยู่ที่ประชาชน ถ้าเลือกใครมาเยอะ พรรคนั้นก็เป็นรัฐบาลพรรคเดียว เพียงแต่เมื่อได้อำนาจรัฐมาแล้วก็อย่าไปทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้องเท่านั้น” ประพันธ์ สรุป